Casa Suțu. Palatul și fantomele sale

(sinteză a monografiei cu acest nume de Nazen Ștefania Peligrad)

Istoria Familiei Suțu

Istoria familiei Suțu își are originile în Epir, în regiunea Souli, unde ramura Drakos – cunoscută ulterior sub numele Suțu – făcea parte dintr-o veche stirpe greco-balcanică, înrudită, potrivit tradiției, cu familia Dragases, din care provenea mama ultimului împărat bizantin, Constantin XI Paleolog. După căderea Constantinopolului, membrii familiei s-au refugiat temporar în Epir, pentru ca apoi să revină în capitala otomană, integrați în rândul celor optsprezece familii nobile grecești privilegiate de Mehmed al II-lea.

În secolele următoare, Suțeștii au devenit una dintre marile familii fanariote ale Imperiului Otoman. S-au remarcat prin activități economice prospere – în special prin gestionarea sistemelor hidraulice și monopolul aprovizionării cu apă și produse lactate pentru Constantinopol și pentru Serai – acumulând averi considerabile. Numele lor a fost explicat fie prin asocierea cu ocupația de „lăptar”, fie printr-un termen turcesc legat de curaj, ceea ce arată prestigiul și ambiguitatea simbolică a familiei.

Din rândurile Suțeștilor s-au ridicat domnitori ai Țărilor Române, mari dragomani ai Porții, demnitari ai Patriarhiei de la Constantinopol și numeroși membri ai elitei culturale și administrative grecești și românești. Mihai I Suțu a domnit de mai multe ori în Țara Românească și Moldova la sfârșitul secolului al XVIII-lea, introducând reglementări urbane și lucrări publice, precum poduri și cișmele. Alexandru Nicolae Suțu, ultimul domn fanariot din Țara Românească, a inițiat reforme administrative, culturale și edilitare, inclusiv realizarea unui plan al orașului București în 1819.

Familia s-a înrudit cu numeroase case boierești și princiare din spațiul românesc și european – Cantacuzino, Callimachi, Ghica, Brătianu, Rosetti, Știrbei, Sturdza – dar și cu familii nobiliare occidentale. În Grecia, membri ai familiei au ocupat funcții academice, militare și administrative; în România s-au remarcat economiști, academicieni, numismați și fondatori de școli medicale, precum Alexandru A. Suțu, întemeietor al psihiatriei românești.

În prima jumătate a secolului al XIX-lea, ramura bucureșteană a familiei se concentrează în jurul Palatului Suțu de pe strada Colței. Grigore Suțu (1829–1893) și soția sa, Irina Hagi-Mosco, au transformat palatul într-un centru al vieții mondene și culturale, celebru pentru balurile sale fastuoase. Reședința, deși impunătoare, nu a fost niciodată reședință domnească, iar niciun proprietar nu a fost prinț moștenitor.

Averea familiei cuprindea proprietăți urbane în București, Brăila și Atena, precum și vaste moșii – Grebănul și Suțeștii – însumând zeci de mii de hectare. Prin donații și acte filantropice, membrii familiei au sprijinit spitale, biserici și instituții culturale, lăsând o amprentă durabilă în spațiul românesc și elen.

Istoria Suțeștilor reflectă traseul unei familii fanariote care a traversat Imperiul Otoman, Țările Române și Grecia modernă, combinând puterea politică, influența culturală și integrarea europeană, într-un parcurs de peste patru secole.

Membrii Familiei Suțu

Familia Suțu, așa cum reiese din documentul atașat, se conturează ca una dintre cele mai influente dinastii fanariote, cu ramificații politice, diplomatice și culturale în Țările Române, Imperiul Otoman, Grecia și Europa Occidentală. Evoluția sa reflectă transformarea aristocrației sud-est europene din secolele XVIII–XX, trecerea de la modelul fanariot la integrarea în modernitatea românească și occidentală.

Costache Grigore Suțu (1799–1875) reprezintă figura centrală a ramurii bucureștene. Fiul beizadelei Grigore Mihai Suțu și al Sevastiei (Safta) Dudescu, el era nepot al domnitorului Mihai I Suțu și frate al ultimului domn fanariot al Moldovei, Mihail II. Prin alianța tatălui său cu familia Dudescu, veche familie boierească valahă, Suțeștii s-au împământenit în spațiul românesc. Grigore Mihai Suțu, tatăl, a fost mare capuchehaie și caimacam, arestat și torturat după fuga lui Mihai Vodă, fiind eliberat contra unei sume uriașe adunate de grecii din Fanar. Ctitor de biserici și sate, el a pus bazele unei prezențe stabile a familiei în Țara Românească.

Costache Suțu a avut o carieră publică impresionantă: mare spătar, căminar, mare postelnic în Moldova, președinte al Curții de Apel din București, mare logofăt al Cultelor, mare logofăt al Justiției și ministru al Justiției. A fost fondatorul Palatului Suțu (1834), întemeietorul satului Suțești și ctitor al bisericii de acolo. A condus Sfatul Orășenesc și a propus măsuri de înfrumusețare a Capitalei. Decorat de Grecia, Turcia și Rusia, el a aspirat chiar la tronul Bulgariei, conducând o expediție nereușită. Implicat în comploturi împotriva domnitorilor Bibescu și Cuza, a rămas însă protejat de relațiile sale la Constantinopol.

Viața sa personală a fost marcată de conflicte. Căsătoria cu Lucsandra Racoviță, dintr-o familie boierească de rang înalt, a adus cinci copii legitimi: Sevastia, Smaragda, Sofia, Eufrosina și Grigore. În paralel, din relația cu Elisa Orbescu a avut alți cinci copii, adoptați ulterior de fratele său Ioan, magistrat poreclit Fra Diavolo. Divorțul din 1863, consemnat oficial, a împărțit averea și a fixat ruptura definitivă. După moartea Lucsandrei, risipa financiară a lui Costache a dus la instituirea tutelei asupra averii.

Grigore Suțu (1819–1893), singurul fiu legitim, a devenit stăpânul palatului și continuatorul prestigiului familiei. Căsătoria sa cu Irina Hagi-Mosco (1830–1891), fiica bancherului Ștefan Mosco și nepoată a Mariei Brâncoveanu, a unit două mari familii ale elitei bucureștene. Irina, educată de o guvernantă franceză, poliglotă și cultivată, a devenit una dintre figurile centrale ale vieții mondene. Cuplul era atipic fizic – el scund și impulsiv, ea înaltă și elegantă – dar perfect complementar social.

Palatul Suțu a devenit sub ei un centru al aristocrației bucureștene. Balurile lor, comparate cu cele ale Oteteleșenilor, adunau întreaga „societate bună”. Protocolul era riguros, participau suverani și diplomați, iar seratele muzicale, balurile costumate și recepțiile au consolidat mitologia locului. Imaginea lor publică era susținută de fotografii realizate în atelierele Szathmari, Disderi, Franz Mandy. Grigore afișa numeroase ordine – Coroana României, Steaua României, Nișan-Iftihar, ordine grecești și rusești – simbol al statutului internațional.

Neavând copii, Grigore l-a adus din Grecia pe nepotul său Constantin Suțu (1841–1914), supranumit Palicarul. General în armata elenă, acesta renunță la cariera militară pentru a administra moșiile familiei. Porecla și-a câștigat-o după un duel la Paris, în 1873, în urma căruia și-a ucis adversarul și a fost condamnat la închisoare. Căsătorit mai întâi cu Natalia Mavrogheni, apoi cu Maria Romalo, a avut urmași care au moștenit palatul.

Grigore (1878–1916), fiul său, a murit înecat în condiții neclare. Ultimul proprietar a fost Constantin Suțu (1912–2004), născut la București, aviator pasionat, logodit cu marea ducesă Kira Kirillovna a Rusiei, devenită prințesă prusacă. Căsătoria nu a fost autorizată de Carol II. El a fost mare proprietar în România, Grecia și Canada, iar prin moartea sa se închide legătura directă a familiei cu palatul.

O dimensiune distinctă a familiei a fost cea culturală. De la colecțiile de manuscrise rare ale lui Ioan Dracu-Suțu și Constantin Dracu-Suțu, la colecțiile numismatice ale lui Nicolae Mavros și Mihail Constantin Suțu, la colecțiile de artă ale ramurilor stabilite la Paris sau Biarritz, familia a

cultivat constant patrimoniul cultural. Donațiile către Academia Română și Universitatea din Atena confirmă vocația lor erudită și rolul în viața intelectuală a epocii.

Astfel, membrii familiei Suțu se înscriu într-o genealogie care îmbină puterea politică, ambiția aristocratică, fastul monden, cultura și diplomația. De la Fanar la București, de la Atena la Paris, destinul lor reflectă nu doar istoria unei familii, ci și transformarea unei lumi.

Moștenitorii familiei Suțu

Linia de succesiune a familiei Suțu, în ramura legată direct de Palatul din mahalaua Colței, se conturează clar în jurul lui Grigore Suțu (1819–1893), fiul lui Costache Grigore Suțu și al Lucsandrei Racoviță. Neavând urmași direcți, Grigore a fost nevoit să asigure continuitatea patrimoniului familial prin aducerea în România a nepotului său din Grecia, generalul Constantin Suțu (1841–1914), supranumit „Palicarul”.

Constantin era nepot de soră al lui Grigore, mama sa, Smaragda (Esmeraldina) Suțu, fiind căsătorită cu magistratul Dimitrie Suțu, procuror regal la Curtea de Casație din Atena. Stabilit în România pentru a administra vasta avere a unchiului său, Constantin a preluat după 1893 Palatul Suțu și moșiile aferente, devenind noul cap al ramurii bucureștene. Personalitate energică și orgolioasă, el rămâne cunoscut pentru duelul din 1873, purtat la Fontainebleau împotriva prințului Nicolae Ghica, episod care i-a adus condamnarea la patru ani de detenție în Franța.

Din prima căsătorie, cu Natalia Mavrogheni, Constantin a avut un fiu, Dimitrie, viitor general, căsătorit cu Elena Chrissoveloni. După divorț, s-a recăsătorit în 1877 cu Maria Romalo, cu care a avut un alt fiu, Grigore (1878–1916). Acesta a devenit moștenitorul direct al palatului, însă destinul său a fost scurt: a murit înecat în condiții neclare, la Balta Albă.

Din căsătoria lui Grigore (1878–1916) cu Elisabeta, fiica generalului grec Alexandru Suțu, s-a născut Constantin Suțu (1912–2004), ultimul proprietar al Palatului Suțu. Născut la București și decedat la Sounion, în Grecia, el a fost o figură cosmopolită, educată în spirit occidental. A fost logodit cu marea ducesă Kira Kirillovna a Rusiei, devenită ulterior prințesă prusacă, însă căsătoria nu a fost autorizată de regele Carol al II-lea.

Constantin (1912–2004) s-a remarcat ca aviator pasionat – în 1936 a realizat un amplu tur aerian al Europei cu avionul personal – și ca mare proprietar în România, Grecia și Canada. Odată cu dispariția sa, legătura directă a familiei cu palatul bucureștean s-a încheiat simbolic, marcând apusul unei dinastii aristocratice care traversase Fanarul, Țările Române, Grecia și Occidentul timp de peste două secole.

Astfel, moștenirea familiei Suțu s-a transmis printr-o succesiune de nepoți și descendenți indirecți, reflectând atât lipsa unei linii masculine directe în generația lui Grigore, cât și mobilitatea unei elite aristocratice cu rădăcini balcanice și orizont european.

Balurile familiei Suțu

Balurile organizate de familia Suțu la Palatul din mahalaua Colței au reprezentat, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, unul dintre centrele vieții mondene bucureștene. Sub patronajul lui Grigore Suțu și al Irinei Hagi-Mosco, palatul a devenit un spațiu al sociabilității aristocratice, unde se întâlneau diplomați, membri ai înaltei boierimi, reprezentanți ai corpului diplomatic și ai Curții domnești.

Balurile au început după căsătoria lui Grigore cu Irina, în 1856, când cei doi s-au stabilit în palatul din strada Colței. Evenimentele lor rivalizau cu cele ale familiei Otetelișanu de pe Podul Mogoșoaiei, iar participarea la o recepție Suțu era considerată un semn de consacrare socială.

Invitațiile erau acordate selectiv, iar frecventarea saloanelor Suțu echivala cu recunoașterea apartenenței la „societatea bună”.

Interiorul palatului impresiona prin monumentalitate și decor. O scară amplă conducea către sălile de bal, dominate de oglinzi de mari dimensiuni și policandre. Sala Oglinzilor și salonul roșu cu brocart erau deschise la marile serbări, iar seratele se prelungeau până târziu în noapte. Muzica era asigurată de orchestre reputate; valsurile lui Strauss animau dansurile, iar la un bal din 16 februarie 1862 a fost executat pentru prima dată un cadril dedicat Irinei Suțu de compozitorul Ludovic Wiest.

Protocolul era riguros. Grigore Suțu își primea invitații în capătul scării, adesea înmănușat, în timp ce Irina, așezată într-un salon, primea saluturile și omagiile. La marile baluri, mai ales la cel organizat anual de ziua onomastică a lui Grigore, din 30 ianuarie, erau invitați suveranul și membrii Curții. Carol I era condus ceremonial în saloane, iar prezența sa conferea evenimentului o aură oficială.

Pe lângă balurile duminicale și seratele dansante de joia, familia organiza două baluri mari în fiecare sezon, dintre care unul era costumat. Costumele istorice, inspirate din Evul Mediu sau din epoci renascentiste, aduceau o notă de teatralitate. Irina Suțu apărea în toalete elaborate, cu trenă de brocart și podoabe cu diamante, conform modei pariziene. Moda epocii – crinoline ample, corsaje strânse, volane și hermină – transforma saloanele într-un adevărat spectacol al eleganței feminine.

Balurile nu se limitau la palatul bucureștean. La conacele de la Sușești și Grebănu, familia organiza reuniuni estivale, iar în sezonul rece, când călătoreau la Paris, Nisa sau Atena, recepțiile continuau în același spirit fastuos. Trăsura comandată la Viena, împodobită cu blazonul familiei, escorta exotică formată din maurul Soliman și arnăutul înarmat contribuiau la imaginea spectaculoasă a cuplului Suțu.

Contemporanii au consemnat caracterul excepțional al acestor evenimente. Cronici mondene, relatări de călători și note memorialistice evocă atmosfera de lux, abundența bufetelor, eleganța damelor și varietatea invitaților, fără distincție de partid politic. Palatul devenea astfel un „teren neutru” al elitei, unde sociabilitatea depășea conflictele publice.

După moartea Irinei (1891) și a lui Grigore (1893), strălucirea balurilor s-a estompat treptat. Palatul și-a pierdut rolul central în viața mondenă, iar epoca recepțiilor princiare a intrat în istorie. Totuși, memoria acestor baluri a rămas asociată cu imaginea unei aristocrații aflate la apogeul său, pentru care reprezentarea socială, fastul și ceremonialul constituiau expresii ale puterii și prestigiului familiei Suțu.

Istoria locului și a Palatului

Istoria zonei în care a fost ridicat Palatul Suțu este strâns legată de evoluția centrului Bucureștiului, de mahalaua Colței și de transformările urbane ale orașului între secolele XVII–XIX, așa cum reiese din documentul atașat.

Terenul pe care se află astăzi palatul făcea parte dintr-un areal istoric situat în imediata apropiere a Mănăstirii și Spitalului Colțea, a Turnului Colței și a vechiului nucleu comercial al orașului. În planurile cartografice din 1770, realizate de topografii ruși și păstrate la Moscova, zona apare deja ca una dintre cele mai importante ale Capitalei, cu numeroase curți boierești, hanuri și edificii religioase. Ulterior, planurile lui Franz Purcel și Ferdinand Ernest (1790–1791), ale lui Harting (1807), Glebov (1849–1850) și Borroczyn (1847, 1852) confirmă prezența unor construcții importante în perimetrul actual al palatului.

Cercetările arheologice realizate în 1956 și ulterior au demonstrat că înaintea palatului existau aici construcții databile încă din secolul al XVII-lea. Au fost descoperite ziduri de pivnițe, urme de încăperi din paiantă distruse de incendii, fragmente ceramice din secolele XVI–XVIII și podele din cărămidă. Documentele indică faptul că aceste case au aparținut județului Semăn, apoi cronicarului Stoica Ludescu, iar în 1763 au fost vândute lui Ioniță Racoviță. După 1781, acesta a ridicat noi încăperi, probabil identificate în săpături.

Prin căsătoria lui Costache Grigore Suțu cu Lucsandra Racoviță, proprietatea a intrat în posesia familiei Suțu. Inițial, familia a locuit în casele vechi Racoviță, care au fost menținute și utilizate chiar și după ridicarea noului edificiu. În 1832, domeniul a fost împrejmuit cu un zid de cărămidă din ordinul lui Costache Suțu, delimitând clar proprietatea aristocratică într-un oraș aflat în plină reorganizare urbană.

Construcția palatului propriu-zis a început în anii 1833–1834, într-un context de modernizare accelerată a Capitalei sub influența Regulamentului Organic. Regulamentele impuneau alinierea caselor, trasarea ulițelor drepte și obligativitatea autorizației de construcție. Zona Colței făcea parte din „Culoarea de roșu”, centrul orașului, spațiu al instituțiilor și al marilor familii. Bucureștiul era perceput de călători străini ca un oraș al contrastelor, unde colibele modeste coexistau cu palate în stil occidental, iar influențele orientale se amestecau cu cele europene.

Planurile cadastrale indică faptul că forma actuală a palatului s-a definitivat între 1852–1856, perioadă care coincide cu căsătoria lui Grigore Suțu cu Irina Hagi-Mosco. Este posibil ca edificiul inițial, atribuit arhitecților vienezi, să fi suferit transformări substanțiale înainte de stabilirea tânărului cuplu în noua reședință. Documentul lui Radu D. Rosetti menționează explicit că palatul ar fi fost clădit de beizadeaua Grigore Suțu, ceea ce ridică întrebări privind fazele succesive de construcție și consolidare.

Zona a fost afectată de mari incendii, cel mai devastator fiind „Focul cel Mare” din 1847, care a distrus o parte importantă a centrului istoric. Modernizarea ulterioară a Pieței Universității și lărgirea arterelor au modificat radical contextul urban al palatului. Turnul Colței, reper dominant al zonei, a fost demolat în 1888 pentru sistematizare. Fotografii realizate de Carol Popp de Szathmári surprind palatul într-un cadru urban diferit de cel actual, cu intrarea poziționată lateral și cu grădini ample în față.

De-a lungul timpului, clădirea a supraviețuit mai multor amenințări. La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX s-a discutat exproprierea sa pentru construirea unei catedrale sau a Facultății de Drept. În 1948, CEC a solicitat demolarea palatului, considerându-l neeconomic. Comisiunea Monumentelor Istorice a intervenit și, în 7 octombrie 1948, palatul a fost clasat ca monument istoric. Restaurările din 1957–1958 și cercetările arheologice au confirmat importanța istorică a sitului.

Astfel, Palatul Suțu nu este doar o reședință aristocratică, ci un strat urban suprapus peste secole de locuire, incendii, reconstrucții și transformări. Zona Colței, de la casele boierești și hanurile secolului al XVIII-lea până la piața modernă a Universității, reflectă istoria unei capitale aflate permanent între Orient și Occident, iar palatul reprezintă una dintre cele mai consistente mărturii ale acestei evoluții.

Palatul

Ridicarea Palatului Suțu trebuie înțeleasă în contextul transformărilor urbanistice și sociale din Bucureștiul primei jumătăți a secolului al XIX-lea. Construcția a început în anii 1833–1834, pe locul vechilor case Racoviță, într-o zonă centrală aflată în plină reorganizare, în imediata apropiere a Mănăstirii Colțea și a viitoarei Piețe a Universității. Inițiativa i-a aparținut familiei Suțu, iar execuția

inițială este atribuită unor arhitecți vienezi, ceea ce explică opțiunea pentru un limbaj arhitectural occidental, diferit de tradiția caselor boierești autohtone.

Edificiul s-a dorit, încă de la început, o reședință reprezentativă, care să marcheze statutul aristocratic al proprietarilor. Alegerea stilului neogotic – vizibil în silueta turnurilor, în proporțiile verticale și în compoziția fațadelor – introducea în București o notă romantică și modernă pentru epocă. Fațada principală este organizată simetric, cu un rezalit central accentuat, flancat de turnuri dispuse pe colțuri, elemente care conferă monumentalitate și o identitate ușor recognoscibilă în peisajul urban.

Planurile cadastrale din 1847 și 1852 arată că forma actuală a palatului nu a fost rezultatul unei singure faze de construcție, ci al unei evoluții. Între 1852 și 1856, perioadă care coincide cu căsătoria lui Grigore Suțu cu Irina Hagi-Mosco, clădirea pare să fi fost reconfigurată sau extinsă, ajungând la forma cunoscută astăzi. Această etapă poate fi interpretată ca momentul definitivării conceptului arhitectural, adaptat noilor exigențe de reprezentare socială.

Conceptul arhitectural combină monumentalitatea exterioară cu o organizare interioară centrată pe ceremonial. Planul este structurat în jurul unui hol amplu, cu scară monumentală și deschidere verticală accentuată, spațiu destinat primirii invitaților și desfășurării balurilor. Distribuția saloanelor la etaj, dispuse simetric și conectate prin uși înalte, permitea circulația fluidă a invitaților și crearea unor perspective ample, scenografice. Parterul, cu sufrageria și spațiile de serviciu, susținea funcțiunea rezidențială și protocolară.

Intervențiile ulterioare, în special cele atribuite lui Paul Gottereau în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, au adus o notă neoclasică asupra ansamblului. Modificările la acoperiș, la decorațiile fațadelor, la stâlpi și ancadramente, precum și adăugarea marchizei și a serei, au echilibrat neogoticul inițial cu un limbaj mai sobru și academic. Bosajul parterului și coronamentele de teracotă cu însemne heraldice subliniază caracterul aristocratic și apartenența la o tradiție europeană a reședințelor urbane.

Împrejmuirea proprietății cu zid de cărămidă în 1832 a delimitat clar spațiul privat de cel public, iar grădina amplă, cu elemente decorative și instalații moderne pentru epocă, completa conceptul de palat urban înconjurat de un cadru peisager propriu. Într-un București descris de călători ca un oraș al contrastelor, Palatul Suțu reprezenta o afirmare clară a occidentalizării elitei.

Prin volumetrie, prin sinteza stilistică dintre neogotic și neoclasic și prin organizarea spațială orientată către reprezentare, Palatul Suțu a fost conceput nu doar ca locuință, ci ca instrument de afirmare socială. El reflectă ambiția familiei de a-și fixa prestigiul în centrul Capitalei și de a participa activ la redefinirea imaginii urbane a Bucureștiului în secolul al XIX-lea.

Palatul Suțu este rezultatul unei evoluții istorice și arhitecturale complexe, care îmbină straturi succesive de proprietate, intervenții constructive și opțiuni stilistice reprezentative pentru prima jumătate și a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Terenul pe care s-a ridicat palatul făcea parte dintr-o veche proprietate cantacuzinească, legată de familia Racoviță, ajunsă în posesia Suțeștilor prin căsătoria lui Costache Grigore Suțu cu Lucsandra Racoviță în 1816. Înaintea construcției actuale existau aici case mai vechi, cu pivnițe, menționate încă din secolul al XVII-lea, aflate în apropierea mănăstirii Sfântul Sava și a complexului Colțea.

Construcția palatului propriu-zis începe în anii 1831–1834, când sunt ridicate zidurile de incintă și corpul principal, în stil neogotic, sub coordonarea arhitecților vienezi Johann Veit și Conrad Schwenck. Fațada principală se remarcă prin rezalitul central marcat de fronton și prin ferestrele

înalte cu arce ogivale, care conferă verticalitate și eleganță volumului. Cele patru turnuri neogotice, dispuse simetric câte două pe fiecare colț, definesc silueta distinctă a palatului, transformându-l într-un reper urban recognoscibil.

Intrarea este monumentală, protejată de un geamlâc amplu, menit să apere invitații de intemperii la coborârea din trăsuri. Parterul este tratat cu bosaj, iar deasupra fiecărei fațade se află câte un balcon îngust, de lungimea unei camere. Deasupra intrării principale se păstrează balconul din fier forjat, iar pe frontoane sunt fixate armele familiei, repuse în timpul domniei lui Carol I după ce fuseseră îndepărtate la ordinul lui Alexandru Ioan Cuza.

Planul interior este organizat în jurul unui hol central monumental, cu scară amplă în două brațe și trei arcade de susținere. Spațialitatea este amplificată de tavanul supraînălțat, de formă dreptunghiulară, sprijinit pe arcade semicirculare cu ferestre, soluție comparată cu o cupolă. Plafonul este bogat decorat cu motive neoclasice – scoici, frunze de măslin, capiteluri ionice și corintice, chipuri feminine în volute – intervenții atribuite perioadei în care Paul Gottereau ar fi realizat lucrări de consolidare și remodelare.

La etaj, holul distribuie două saloane mari – unul spre stradă, altul spre grădină – precum și alte încăperi dispuse în aripile laterale. Ușile în patru canaturi vitrate creează perspective ample și permit circulația luminii. Deasupra ușilor, arcadele simetrice serveau drept balcon pentru orchestră în timpul balurilor. La parter, sub unul dintre saloanele mari, se află sufrageria spațioasă, cu tavan decorat în spirit eclectic, cu bârne aparente și stucaturi policrome.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, palatul a suferit intervenții importante. În 1863 sunt realizate arcadele și scara monumentală, iar în 1886 Paul Gottereau propune modificări la acoperiș, la decorațiile interioare și la fațade. Tot atunci se adaugă marchiza susținută de piloni metalici și sera de flori din fier și sticlă, amplasată în partea stângă, spre strada Vestei. Motivele decorative ale ancadramentelor, coronamentele de teracotă și intervențiile asupra stâlpilor fațadelor reflectă o orientare neoclasică specifică lui Gottereau.

Grădina palatului constituia un ansamblu peisager de mari dimensiuni, extins în 1839 prin achiziții suplimentare. Ea includea sere, fântâni inspirate de Versailles, geamlâcuri cu flori, figurine decorative și un bazin cu joc de apă între porțile de fier ornamentate cu soare aurit. Păuni, fazani, lebede și alte păsări exotice populau spațiul verde. Între 1890–1895 a fost instalat un ceas solar cu tun, care marca miezul zilei prin aprinderea prafului de pușcă concentrat de razele soarelui. Ulterior, o parte din grădină a fost redusă prin lucrări edilitare și prin construcția Creditului Industrial în anii 1934–1935.

Iluminatul palatului reflectă modernizarea progresivă: de la lumânări de ceară, la gaz lampant și apoi la gaz aerian, instalat atât în interior, cât și pe balcoane, unde țevi perforate luminau stema familiei. După 1885 sunt utilizate lămpi Auer, iar ulterior se introduce electricitatea.

Heraldica ocupă un loc esențial în definirea imaginii clădirii. Porțile, frontoanele și serviciile de cristal poartă stema compozită a familiei, în care se regăsesc simbolurile Moldovei, Țării Românești și dragonul verde al strămoșului Drakos. Preluarea stemei Racoviță prin Lucsandra Racoviță subliniază continuitatea proprietății și alianța dintre cele două familii.

Prin volumetrie, prin sinteza stilistică dintre neogotic și intervențiile neoclasice ulterioare, prin organizarea spațială și integrarea într-un amplu ansamblu peisager, Palatul Suțu reprezintă una dintre cele mai reprezentative reședințe aristocratice bucureștene ale secolului al XIX-lea, un monument care reflectă atât ambiția socială a proprietarilor, cât și evoluția urbană a Capitalei.

Mobilierul și luxul

Descrierea mobilierului și ornamentelor Palatului Suțu relevă o sinteză rafinată între influențele orientale și occidentale, între gustul fanariot și eleganța aristocratică a secolului al XIX-lea. Interiorul palatului impresionează prin monumentalitatea spațiului central. Holul este dominat de scara cu două brațe și de arcadele de susținere ale plafonului, intervenție atribuită perioadei de consolidare din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Balustrada scării, cu stâlpi turnați în mulaj, este decorată cu motive vegetale – frunze de viță-de-vie și struguri – care adaugă o notă decorativă elaborată ansamblului. Tâmplăria originală a ușilor și ferestrelor s-a păstrat, iar cercetările stratigrafice au arătat că, în vremea lui Grigore și Irina Suțu, lemnul era lăsat în culoare naturală, interiorul fiind mult mai luminos decât în etapele ulterioare.

Tavanul supraînălțat al holului central, comparat cu o cupolă dreptunghiulară, este bogat ornamentat cu motive neoclasice: scoici, frunze de măslin, capiteluri ionice și corintice, chipuri feminine încadrate în volute. În centrul plafonului este suspendat un candelabru cu brațe subțiri și elegante, completând efectul scenografic al spațiului. La etaj, deasupra ușilor care duc spre saloane, două arcade simetrice serveau drept loc pentru orchestră în timpul balurilor, contribuind și la acustica remarcabilă a încăperii.

Un element emblematic al decorului este oglinda de Murano, adusă pe Dunăre până la Giurgiu, montată într-o ramă lată de stejar cu decorație aurită discretă. Rama este ornamentată cu capete umane și volute vegetale, iar în partea superioară se află portretul sculptat în lemn al Irinei Suțu, realizat de Karl Storck, deasupra căruia sunt plasate armele familiei. Sub oglindă se afla celebrul ceas Collin de la Paris, cu mecanism de rotație inversă, astfel încât ora corectă era citită prin reflexie. Decorat în manieră barocă și aurit cu foiță de aur, ceasul reprezenta o piesă tehnică și artistică deopotrivă.

Saloanele principale – roșu și galben, denumite după culoarea stofelor – erau mobilate conform gustului aristocratic al epocii. Influențele orientale erau vizibile prin divane joase cu perne, covoare orientale și obiecte decorative din ceramică de Iznik sau vase împodobite cu pietre semiprețioase. După 1830, mobilierul occidental devine dominant: stilurile Napoleon III, Louis-Philippe, Boulle și Biedermeier coexistau într-un interior eclectic, dar armonios.

În sufrageria de la parter, tavanul cu bârne aparente și stucaturi policrome, cu inserții neoclasice, completa atmosfera festivă. Iluminatul a evoluat de la lumânările de ceară curată la gazul aerian, instalat printre primii de Grigore Suțu, care a creat inclusiv instalații decorative pe balcoane și în jurul stemei, cu țevi perforate prin care ardea gazul. Ulterior, au fost utilizate lămpi modeloare cu ulei de rapiță și apoi lămpi cu gaz Auer, înainte de introducerea electricității.

Palatul adăpostea servicii de cristal de Boemia, pictate cu stema familiei, servicii din porțelan de Sèvres, fructiere, carafe și pahare decorate heraldic. Unele piese purtau cifrul G.S.C. timbrat de coroană princiară și deviza „LION SOUMIS À LA LOI”. Blazonul familiei, complex și bogat ornamentat, era prezent pe frontoane, porți și obiecte de uz ceremonial.

În exterior, marchiza susținută de piloni metalici, balcoanele din fier forjat, bosajul parterului și coronamentele de teracotă cu însemne heraldice completau imaginea unui palat care îmbina neogoticul inițial cu intervenții neoclasice ulterioare. Ansamblul mobilierului și ornamentelor Palatului Suțu reflectă, astfel, o cultură materială sofisticată, în care fastul oriental, eleganța pariziană și simbolistica heraldică se reunesc într-un interior reprezentativ pentru aristocrația românească a secolului al XIX-lea.

[Nazen Ștefania Peligrad, *Casa Suțu, palatul și fantomele sale,* Editura Vremea, București, 2024] (volum tipărit)